

**Міністерство освіти і науки України
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут комунікацій
Соціально-гуманітарний факультет
Кафедра психології та соціальної роботи**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
з написання та захисту міждисциплінарної курсової роботи**

**для магістрів спеціальності 053 Психологія
ОПІ «Психологія перемовин та медіація»**

Методичні рекомендації до написання та захисту міждисциплінарної курсової роботи для здобувачів ступеня вищої освіти «магістр», галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності 053 «Психологія», освітньо-професійної програми «Психологія перемовин та медіація». Тернопіль: ЗУНУ, 2023. 33 с.

Упорядники:

Оксана Коваль, директор навчально-наукового інституту комунікацій, к. п. н., доцент, доцент кафедри психології та соціальної роботи

Галина Гірняк, к. п. н., доцент, доцент кафедри психології та соціальної роботи

Рецензент:

Ольга Хома, директор департаменту освіти і науки Тернопільської обласної державної адміністрації

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
1. Загальні положення	5
2. Структура і зміст міждисциплінарної курсової роботи	7
3. Вказівки до виконання розділів міждисциплінарної курсової роботи..	9
4. Вимоги до оформлення міждисциплінарної курсової роботи.....	15
5. Подання міждисциплінарної курсової роботи на перевірку та її захист	18
6. Тематика міждисциплінарних курсових робіт зі спеціальності 053 «Психологія» (ОПП «Психологія перемовин та медіація»).....	21
7. Список рекомендованих джерел для виконання міждисциплінарної курсової роботи	24
ДОДАТКИ.....	26

ВСТУП

Міждисциплінарна курсова робота є одним із видів наукової роботи, самостійним навчально-науковим дослідженням студента, виконується на першому курсі навчання у другому семестрі та поєднує декілька дисциплін професійної підготовки магістра.

Саме написання і захист міждисциплінарної курсової роботи, що є однією з форм самостійного наукового дослідження студентів, забезпечує закріплення, поглиблення та узагальнення отриманих знань. З її виконання починається професійне становлення студентів, визначення їх здібностей у самостійному вирішенні поставлених задач. Міждисциплінарна курсова робота дає змогу виявити здатність студента самостійно осмислити проблему, творчо, критично її дослідити, вміння збирати, аналізувати і систематизувати літературні джерела, здатність застосовувати отримані знання при вирішенні практичних завдань, а також формулювати висновки, пропозиції, рекомендації з предмета дослідження.

При виконанні міждисциплінарної курсової роботи перед студентом виникає цілий ряд питань щодо вибору теми роботи, опрацювання літературних джерел, складання плану роботи, порядку організації виконання роботи та її подання до захисту.

Метою виконання міждисциплінарної курсової роботи є систематизація, закріплення та розширення теоретичних знань, їхнє застосування для вирішення конкретного практичного завдання відповідно до вимог ОПП зі спеціальності 053 Психологія (Психологія перемовин та медіація).

Для досягнення цієї мети у роботі вирішуються такі **завдання**:

- систематизація та поглиблення теоретичних знань у контексті вирішення певних практичних завдань;
- формулювання конкретної прикладної проблеми, що не знайшла достатнього висвітлення у науковій літературі та не вирішена на практиці;
- самостійне обґрунтування шляхів і засобів вирішення визначеної проблеми;
- встановлення внутрішніх і зовнішніх зв'язків між явищами та процесами, які є суттєвими для вирішення конкретного практичного завдання;
- формулювання висновків, рекомендацій і пропозицій за результатами проведеного дослідження.

Термін виконання міждисциплінарних курсових робіт визначається робочим навчальним планом.

Успішне проведення наукового дослідження та написання курсових робіт залежить від багатьох чинників, серед яких найважливішим є чітке уявлення

про основні вимоги, що ставляться до них. Ці вимоги стосуються насамперед наукового рівня робіт, їх змісту, структури, форми викладу матеріалу, а також оформлення.

Невідповідність в оформленні міждисциплінарної курсової роботи державним стандартам і встановленим вимогам може суттєво вплинути на підсумкову оцінку роботи, а через значні відхилення робота може бути взагалі недопущена до захисту. Тому оформленню роботи повинна бути приділена особлива увага. Дотримання студентом усіх вимог до оформлення курсової роботи сприяє вихованню в нього належного стилю роботи, плекає вимогливість до себе, прищеплює певну культуру ведення наукового дослідження, що будуть йому корисними у роботі над випусковою кваліфікаційною роботою.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Виконання і захист міждисциплінарної курсової роботи здійснюється відповідно до затвердженого графіка, що регламентує термін вибору теми роботи, погодження плану, здачі виконаної роботи на кафедру та її захисту.

Виконання міждисциплінарної курсової роботи передбачає такі етапи:

- 1) вибір та затвердження теми міждисциплінарної курсової роботи;
- 2) критичний аналіз нормативно-правової бази інформації та спеціальної літератури з проблем, що розглядаються;
- 3) складання плану роботи;
- 4) написання та оформлення тексту міждисциплінарної курсової роботи;
- 5) подання завершеної міждисциплінарної курсової роботи на кафедру для рецензування та перевірки дотримання студентом необхідної кількості авторського тексту;
- 6) доопрацювання міждисциплінарної курсової роботи (у разі необхідності) згідно із зауваженнями керівника;
- 7) захист міждисциплінарної курсової роботи.

Вибираючи *тему* курсової роботи з тематики, студент має враховувати, що дослідження, здійснюване в процесі розробки курсової роботи, може розкривати певний аспект чи доповнювати подальші наукові пошуки при виконанні магістерської роботи. При виборі теми дослідження доцільно керуватися різними мотивами: обізнаністю з проблемою та її актуальністю; своїм майбутнім фахом і актуальним рівнем підготовки; наявністю теоретичної бази; можливістю отримання при впровадженні ефективних соціальних, технологічних чи екологічних результатів; уподобаннями, науковими інтересами тощо.

Вибрана тема погоджується з науковим керівником і затверджується. Подальше її змінення або коригування можливе лише з дозволу наукового керівника при достатньому обґрунтуванні змін студентом.

Міждисциплінарна курсова робота виконується на основі поглибленого вивчення та творчого критичного осмислення спеціальної вітчизняної та зарубіжної літератури, чинного законодавства України та міжнародних законодавчих актів, передового досвіду з вирішення обраної проблеми, у тому числі закордонного, а також результатів даних, отриманих студентом під час власних досліджень реального об'єкта з метою вирішення визначених професійних задач. Особливу увагу слід звернути на періодичні наукові видання (газети, журнали, збірки тощо), де можна знайти найновіші результати досліджень спеціалістів. Попереднє ознайомлення з літературними джерелами є основою для складання плану курсової роботи.

План є важливою основою майбутньої курсової роботи. Він визначає загальну спрямованість дослідження, дозволяє логічно пов'язати окремі проблеми обраної і розгорнутої в тексті теми, розмістити їх у науково обґрунтованій послідовності.

При цьому слід мати на увазі, що всі проблеми пов'язані єдиною метою дослідження. Дослідження потрібно починати із загальних теоретичних положень, а потім переходити до аналізу конкретних явищ і процесів з використанням фактографічних даних. План самостійно складається студентом після попереднього опрацювання інформаційних джерел, погоджується з науковим керівником, коригується при потребі та затверджується.

План розробляють, виходячи з вибраної теми, сформульованих мети і завдань дослідження, обізнаності з предметом тощо. Структура плану визначається обсягом і складністю дослідження: чим ширше коло питань розглядається, тим детальнішим має бути план. План повинен складатися зі вступу, кількох розділів, які деталізуються параграфами, висновків, додатків (за необхідності) та списку використаних джерел. Разом з тим, його не слід переобтяжувати надмірною кількістю розділів. Оптимальний варіант – три розділи.

Пункти плану повинні відображати сутність теми, бути короткими, лаконічними та викладатися у логічній послідовності. План складає основу змісту міждисциплінарної курсової роботи.

Виконана міждисциплінарна курсова робота магістра у *не пізніше ніж за 10 днів до початку залікового тижня* здається керівнику для перевірки на відсутність плагіату та дотримання необхідної кількості авторського тексту. Зазначена перевірка міждисциплінарної курсової роботи є необхідною умовою визнання наукової доброчесності їх виконавців та допуску до захисту. Процедурно перевірка передбачає інструментальне дослідження унікальності тексту виконаної роботи в електронному вигляді та пошук можливих фактів плагіату.

Плагіат – використання у роботі чужого тексту, опублікованого на паперовому носії або в електронному виді, повністю або частково, без посилання на джерело чи з посиланнями, але коли обсяг і характер запозичень ставлять під сумнів самостійність виконаної роботи чи одного з її основних розділів. Плагіат може мати місце у двох випадках:

дослівне викладення чужого тексту;

парафраза – викладення чужого тексту із заміною слів і виразів (у тому числі, шляхом перекладання на іншу мову) без зміни змісту тексту.

Унікальність тексту міждисциплінарної курсової роботи визначається за результатами перевірки комп'ютерною системою «Антиплагіат» або іншою подібною системою. Перевірці (одним файлом) підлягають тексти розділів і висновків курсової роботи (без додатків та переліку літератури). За результатами перевірки, залежно від значення показника унікальності тексту, робота вважається:

самостійною з високим рівнем унікальності тексту – 80% та вище;

самостійною з достатнім рівнем унікальності тексту – 65-79%;

умовно самостійною з середнім рівнем унікальності тексту – 50-64%;

несамостійною з низьким рівнем унікальності тексту – 49% і менше.

Курсова робота приймається науковим керівником до подальшої змістової перевірки у випадку фіксації *унікальності її тексту на рівні не нижче 65 %*. У випадку виявлення недостатнього рівня авторського тексту, плагіату чи недотримання структури або оформлення курсової роботи, вона повертається студенту на доопрацювання.

Керівник ретельно перевіряє роботу та надає рецензію у котрій зазначає позитивні сторони й недоліки курсової роботи, оцінює ступінь самостійності формулювання основних положень та висновків, наявність елементів творчого пошуку й новизни, величину масиву опрацьованої інформації, дотримання вимог щодо змісту й оформлення роботи, а також робить висновок щодо допуску до захисту. У разі незадовільної оцінки робота має бути доопрацьована з урахуванням зауважень рецензента.

Процедура захисту передбачає стислий виклад студентом головних проблем дослідження та шляхів їх вирішення, а також відповіді на запитання членів комісії.

2. СТРУКТУРА І ЗМІСТ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Міждисциплінарна курсова робота виконується державною мовою. Викладання тексту роботи повинно бути логічним, аргументованим, стилістично правильним з використанням наукової професійної мови і мати чітку, логічну структуру, складовими якої є такі елементи:

- ✓ титульний аркуш;
- ✓ зміст;
- ✓ вступ;
- ✓ розділи (рекомендовано 2-3) основної частини з обов'язковим поділом на підрозділи (не менше 2);
- ✓ висновки;
- ✓ список використаної літератури;
- ✓ додатки (за необхідності).

Титульний аркуш вважається першою сторінкою міждисциплінарної курсової роботи. Він містить: найменування міністерства, якому підпорядкований ЗВО; найменування вищого навчального закладу, факультету та кафедри, де виконано роботу; прізвище, ім'я, по батькові автора; назву (тему) курсової роботи; шифр групи, прізвище, ініціали та підпис студента; науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ініціали і підпис наукового керівника; відмітку про допуск до захисту, дату, місто і рік написання. Взірець оформлення титульної сторінки міждисциплінарної курсової роботи, яка виконується студентами ЮФ, наведено у *Додатку А*.

Зміст містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів, а також вступу, висновків, додатків, списку використаних джерел.

Заголовки змісту мають точно повторювати заголовки в текстовій частині. Скорочувати або давати їх за іншою редакцією, ніж заголовки у тексті, не можна. Взірець оформлення змісту наведено у *Додатку Б*.

Особливої уваги вимагає оформлення **вступу**, де розкривається сутність і стан вивчення наукової проблеми та її значущість, дається обґрунтування необхідності проведення дослідження. Хоча робота розпочинається зі вступу, його остаточне оформлення здійснюється після закінчення написання всіх розділів, висновків і пропозицій.

У вступі подають загальну характеристику курсової роботи у рекомендованій нижче послідовності:

1) Обґрунтувати вибір теми та її актуальність для науки і практики, розвитку відповідної галузі дослідження. У цій частині вступу необхідно навести перелік вітчизняних і зарубіжних науковців, які досліджували обрану тему або окремі її аспекти.

2) Сформулювати мету роботи і завдання, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети. Мета повинна узгоджуватися з назвою міждисциплінарної курсової роботи.

Мета наукового дослідження реалізується через конкретні **завдання**, які мають бути вирішені відповідно до поставленої мети. Це звичайно робиться у формі перерахування (вивчити..., описати..., встановити..., вияснити..., обґрунтувати... і т. ін.). Завдання у курсовій роботі мають співвідноситися із пунктами плану.

3) Вказати об'єкт і предмет дослідження. **Об'єкт** – це процес або явище, що породжують проблемну ситуацію й обрані для вивчення. В об'єкті виділяється та його частина, котра є предметом дослідження. **Предмет** міститься в межах об'єкта. Саме на нього і спрямована основна увага студента. Саме предмет дослідження визначає тему міждисциплінарної курсової роботи, яка виноситься на титульний аркуш як заголовок.

4) Обрати методи дослідження, що є дуже важливим етапом наукової праці та необхідною умовою досягнення поставленої в роботі мети. Загальні методи наукових досліджень можна поділити на три групи, межі між якими визначені умовно:

- методи емпіричного дослідження (спостереження, анкетування, бесіда, вимірювання, експеримент);
- методи теоретичного дослідження (абстрагування, аналіз і синтез, індукція та дедукція, моделювання, порівняння, ранжування, узагальнення, ідеалізація, формалізація, історичний метод тощо);
- методи математичної статистики для кількісного аналізу та якісної інтерпретації одержаних емпіричних матеріалів.

Перелік наукових методів варто доповнити назвами конкретних методик (діагностичного чи формувального спрямування) та інших професійних інструментів різних авторів, що спрямовані на оцінювання чи вирішення окреслених проблем.

5) Вказати на практичне значення одержаних результатів, тобто, де і яким чином результати дослідження можна використати на практиці.

Рекомендований обсяг вступу - 2-3 сторінки.

Приклад вступу міждисциплінарної курсової роботи див. у *Додатку В*.

Основна частина курсової роботи містить ґрунтовний виклад матеріалу дослідження та складається з розділів і підрозділів. Їх заголовки мають відображати зміст викладеного у них тексту. Кожний розділ починають з нової сторінки.

Перший розділ, як правило, присвячується теоретико-методологічним аспектам досліджуваної теми, другий - аналізу стану об'єкту дослідження, третій - рекомендаціям та пропозиціям щодо вирішення досліджуваної проблеми. Усі ці розділи повинні бути логічно пов'язані між собою.

Завершальним етапом написання курсової роботи є оформлення **висновків**, що містять узагальнену підсумкову оцінку проведеної роботи. У висновках викладають найважливіші наукові та практичні результати, одержані в роботі. Висновки мають містити відповіді на всі завдання, поставлені у вступі. Все це дасть змогу автору засвідчити у висновках, що сформульована у вступі мета досягнута. Варто наголосити на окремих важливих здобутих результатах, обґрунтувати їх достовірність, викласти рекомендації щодо їх використання. Необхідно зазначити, що висновки потрібно викладати стисло і лаконічно. Обсяг заключної частини - 2-3 сторінки.

Літературні джерела необхідно подавати в **списку використаної літератури** в алфавітному порядку. Мінімальний обсяг джерел визначається в залежності від специфіки теми, її хронологічних меж тощо. Зазвичай кількість джерел має нараховувати не менше 25-30 найменувань. Студент повинен використовувати якомога більшу кількість літературних джерел для більш повного дослідження обраної теми.

За необхідності до міждисциплінарної курсової роботи формують **додатки**.Dodatki містять різний за змістом допоміжний матеріал, який має додаткове, довідкове значення, але необхідний для повного висвітлення теми дослідження (таблиці допоміжних цифрових даних, документація підприємств, ілюстрації допоміжного характеру, методики, тренінги і т. д.).

3. ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ РОЗДІЛІВ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Основна частина роботи

Ця частина роботи за обсягом є найбільша. В ній розкриваються послідовно всі питання за планом, який може бути простим або складним. Досвід організації науково-пошукової роботи показує, що доцільніше працювати за складним планом. Треба врахувати: зміст розділів основної частини повинен відповідати темі дослідження, повністю її розкривати, але назва розділів не повинна дублювати назви теми курсової роботи.

Рукопис основної частини роботи виконується із дотриманням цілого ряду вимог. Починається вона назвою розділу роботи. Якщо план складний, то зазначається і назва підрозділу. Заголовки виконуються великими літерами і віддаляються на один інтервал від тексту. Розділ як і кожен з підрозділів закінчується коротким чітким висновком.

З'ясування питань досліджуваної проблеми повинно здійснюватися аргументовано з посиланнями на першоджерела та відповідну літературу.

Посилання на список використаної літератури слід вказувати після цитат, та в кінці взятого тексту з літературного джерела в квадратних дужках.

Основна частина роботи, може мати кілька розділів (найчастіше 2 або 3). Кожна з цих частин, залежно від обсягу матеріалу, може також поділятися на підрозділи.

Перший розділ містить теоретичний огляд сучасних вітчизняних і зарубіжних уявлень стосовно обраної проблеми, шляхи її подальшого розвитку.

Для встановлення сучасного стану розроблення обраної теми студент має скласти список літератури, з якого можна зробити висновок, що дана тема не розкрита, або розкрита лише частково. Огляд літератури демонструє ґрунтовне ознайомлення студента зі спеціальною літературою, його вміння систематизувати джерела, критично їх розглядати, виокремлювати суттєве, критично оцінювати зроблене іншими дослідниками. Слід пам'ятати, що оскільки міждисциплінарна курсова робота спрямована на розкриття вузької теми, то огляд праць роблять лише з питань обраної теми, а не за проблемою в цілому. Тобто від загальних проблем студент переходить до вузької проблеми, до конкретного питання, що і є темою міждисциплінарної курсової роботи.

На основі аналізу спеціальної літератури студент повинен окреслити теоретичні положення, які становлять методологічні, теоретичні та методичні засади дослідження. Слід обґрунтувати ті теоретичні положення, які підлягають захисту, охарактеризувати сутність, функції, структуру, стан предмета дослідження; проаналізувати умови та чинники, які зумовлюють стан і тенденції зміни предмету дослідження і т.д.

Другий розділ. У другому розділі висвітлюються:

дослідження існуючих тенденцій вирішення проблеми, що розглядається в міждисциплінарній курсовій роботі;

аналіз пріоритетних напрямків діяльності з подолання даної проблеми;

авторські пропозиції щодо подолання протиріч, що зумовлюють проблему дослідження;

методики оцінки ефективності роботи з подолання проблем, висунутих в міждисциплінарній курсовій роботі;

розробку матеріалів на допомогу фахівцям з психології або їх клієнтам з проблеми міждисциплінарній курсової роботи.

Також можливо, що другий розділ буде містити опис проведеного емпіричного дослідження. Організація дослідження, підбір методик, обґрунтування їх застосування. Методи математичної статистики. Подання отриманих результатів та їх інтерпретація. Практичні рекомендації.

Міждисциплінарна курсова робота передбачає виконання студентом певного обсягу емпіричної роботи. Цей обсяг визначається кількістю досліджуваних, які були обстежені за допомогою методик, кількістю використаних методик та ступенем їх трудомісткості, складністю обробки та аналізу даних. Все це треба враховувати студенту та науковому керівнику при плануванні емпіричного дослідження. Студент несе відповідальність за

планування дослідження, адекватність підібраних методик цілям роботи, за організацію, проведення збору та обробки емпіричних даних, за достовірність отриманих результатів.

У другому розділі обґрунтовують вибір напрямків дослідження, наводять методи розв'язання задач і їх порівняльну оцінку, розробляють загальну методичку проведення дослідження. Обов'язково до початку дослідження формулюються його мета і завдання. Доцільно коротко описати методики, що будуть використовуватися в ході дослідження, з обов'язковими посиланнями на дані щодо їх валідності та надійності. Також другий розділ повинен включати детальне висвітлення ходу дослідження, його етапи, умови проведення. Необхідно описати вибірку, на якій проводять дослідження. Треба вказати середній вік, розподіл досліджуваних за статтю, за необхідності – соціальний статус, освіту, професійну зайнятість і т. ін. Необхідно навести дані про особливості досліджуваних, що зумовили їх відбір для дослідження (наприклад, спеціалізація, соціальний статус, соматичні захворювання і т. ін.).

Окремим підрозділом наводиться обґрунтування застосування методів математичної статистики, їх короткий огляд з посиланням на загальнодоступну літературу, в якій викладено їх основи.

Подання отриманих результатів та їх інтерпретація. Цей підрозділ присвячують вичерпному і повному викладу результатів власних досліджень автора з висвітленням того нового, що він вносить в розроблення проблеми. Студент повинен дати оцінку повноти розв'язання поставлених завдань, достовірності отриманих результатів, їх порівняння з аналогічними результатами, отриманими вітчизняними та зарубіжними авторами.

Практичні рекомендації.

На основі отриманих результатів студент розробляє практичні рекомендації щодо їх використання та можливого впровадження. Практичні розробки можуть мати вигляд психокорекційної чи профілактичної програми, або рекомендацій щодо специфіки роботи психолога з тією чи іншою категорією клієнтів.

Висновки до підрозділів практичної частини становлять коротку суть дослідження, отримані результати з цифрами та фактами, пояснення практичної цінності результату.

Рекомендації до написання вступу

Вступ має бути чітким, лаконічним. Він є своєрідним показником роботи молодого науковця: він свідчить про методологічну і методичну підготовку, вміння довести правильність вибору теми дослідження, її актуальність, чіткість формулювання. Саме тут виявляється, чи достатньо зібрано матеріалу, чи добре продуманий план роботи тощо. Остаточне уточнення вступу студентом здійснює після завершення всієї роботи, коли у дослідника складеться повна картина всього того, що стосується змісту, літературної бази, глибини історіографічного висвітлення питань.

У вступі враховують такі пункти: *актуальність теми, об'єкт, предмет, мету, завдання, методи дослідження (методи лише перераховуються), наукову*

новизну роботи (вказується в тому випадку, якщо такі елементи є в роботі), практичну значущість дослідження, апробацію результатів дослідження, публікації за темою міждисциплінарної курсової роботи (якщо вони були опубліковані).

Актуальність теми.

Актуальність теми дослідження – обов'язковий змістовий блок з якого починається вступна частина курсової роботи. Вміння обрати тему та оцінити її з точки зору своєчасності та соціальної значущості характеризує наукову зрілість та підготовку студента. Достатньо 1-2 абзаців для висвітлення сутності проблеми чи проблемної ситуації. В актуальності студент має визначити ступінь дослідження обраної теми в літературних джерелах, невисвітлені питання та довести необхідність такого дослідження на сучасному етапі.

В обґрунтуванні актуальності теми студент повинен, спираючись на аналіз останніх робіт в обраній галузі психології, довести новизну та цінність свого дослідження. При цьому він має відповісти на питання: «В чому полягає проблемна ситуація?», «Що зробили в обраній галузі науковці?», «Які спільні риси в їх підходах та відмінності?», «В чому ви бачите подальшу розробку проблеми?». Отже, для обґрунтування актуальності від студента вимагається глибоке та усестороннє вивчення літературних джерел, пов'язаних з темою міждисциплінарної курсової роботи.

Шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими розв'язаними проблемами обґрунтовують актуальність та доцільність роботи в галузі тієї чи іншої наукової парадигми.

Наприклад.

Актуальність дослідження

Людський організм володіє високими резервами стійкості, що зумовлено взаємодією всіх його систем, цілісністю, спроможністю до адаптації і компенсації у всіх ланках, а також станом відносної динамічної стабільності. Резерви організму людини надзвичайно високі. Це дає змогу виживати людині як біологічному виду в складних швидкозмінних умовах.

Водночас, у нинішньому інформаційному (постіндустріальному) світі частішають випадки схильності людей до зривів у діяльності нервової системи при значному психічному та фізичному напруженні, а за даними ЮНЕСКО 25% населення стикаються з проблемами в плані психічного здоров'я, хоча багато хто із них навіть не підозрюють про це. Відтак дослідження психолого-педагогічних шляхів підвищення нервово-психічної стійкості сучасної людини є винятково актуальним, що й зумовило вибір тематики нашої курсової роботи.

Об'єкт і предмет дослідження.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обране для вивчення. Предмет дослідження завжди вужчий за об'єкт і міститься в його межах. Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове.

Наприклад:

Об'єктом нашого дослідження є нервово-психічна стійкість як специфічний психологічний феномен.

Предметом роботи є психолого-педагогічні форми, методи і технології підвищення нервово-психічної стійкості у майбутніх психологів.

Мета дослідження.

Мета формулює загальне спрямування роботи. Не варто формулювати мету іменником “Дослідження...” або “Обґрунтування...” , тому що ці слова вказують на засіб досягнення мети, а не саму мету. Краще використати дієслівні конструкції на зразок “Мета передбачає дослідити... (розробити тощо)”. Мета визначається дуже стисло (буквально в межах одного речення чи абзацу).

Наприклад:

Мета роботи: з'ясувати основні чинники, що впливають на нервово-психічну стійкість та обґрунтувати психолого-педагогічні шляхи її проєктивного підвищення.

Після цього вказуються конкретні завдання наукової роботи, котрі розкривають окремі аспекти мети (4-6 завдань).

Завдання наукового дослідження є частиною мети, її конкретизацією. Формулювання завдань зазвичай роблять у формі перерахування:

- здійснити аналіз ...
- порівняти ...
- здійснити систематику ...
- з'ясувати ...
- сформулювати ...
- визначити ...

Наприклад:

1. *Провести категорійно-понятійний аналіз проблематики та критеріально виокремити фактори, що зумовлюють нервово-психічну стійкість індивіда.*

2. *Здійснити систематику типових форм прояву та характерних ознак нервово-психічної нестійкості.*

3. *Сформулювати батарею психодіагностичних методик і провести емпіричне дослідження нервово-психічної стійкості майбутніх психологів.*

4. *Окреслити основні шляхи та сформулювати науково-практичні рекомендації щодо проєктивного підвищення нервово-психічної стійкості у студентів ВНЗ.*

5. *Обґрунтувати, розробити та апробувати психологічну програму підвищення нервово-психічної стійкості в осіб юнацького віку.*

Методи дослідження.

Після постановки завдань міждисциплінарної курсової роботи потрібно описати методи, які будуть використані задля їх досягнення.

Наприклад:

Методи дослідження. Вирішення завдань здійснювалося за допомогою порівняльного аналізу, теоретичного синтезу, узагальнення та систематики.

Також у ході дослідження використовувався метод опитування (закрите анкетування), контент-аналіз і метод експертної оцінки.

Наукова новизна одержаних результатів (вказується в тому випадку, якщо такі елементи є в роботі).

Практичне значення одержаних результатів.

У роботі треба подати інформацію про можливості наукового використання отриманих результатів під час ваших подальших досліджень чи порекомендувати сферу, де можна застосувати результати роботи (під час розробки спецкурсів чи спецсеминарів, наукових робіт, у подальших наукових дослідженнях). Також можна зазначити цільові категорії (психотерапевти, сімейні психологи, соціальні працівники, фахівці іншого профілю, клієнти, державні органи та ін.), які б могли застосовувати ваші теоретичні розвідки для збагачення власного професійного досвіду.

Наприклад:

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці та апробуванні психологічної програми підвищення нервово-психічної стійкості в осіб юнацького віку та сформулюванні науково-практичних рекомендацій щодо проєктивного підвищення нервово-психічної стійкості у студентів ВНЗ. Програма дослідження та отримані результати можуть бути використанні кураторами та методистами ВНЗ для підвищення самооцінки, рівня адаптивності та навичок особистісної саморегуляції студентів. ...

Апробація результатів роботи.

Розділ необов'язковий і використовується у разі наявності виступів студента з результатами курсового дослідження на конференціях / семінарах, презентації основних розробок на різних конкурсах, апробації результатів у профільних програмах тощо.

Наприклад:

Апробація. Окремі результати роботи доповідались на V Міжнародній науково-технічній конференції молодих учених та студентів. «Актуальні задачі сучасних технологій», Тернопіль, ТНТУ, 17-18 листопада 2016 р.

Отже, композиційно у вступі дотримуються такої послідовності викладу матеріалу:

- актуальність теми;
- об'єкт дослідження;
- предмет дослідження;
- мета дослідження;
- завдання дослідження;
- методи дослідження;
- наукова новизна роботи (вказується за наявності);
- практична значущість дослідження;
- апробація результатів дослідження (вказується за наявності).

Рекомендації до написання висновків

Заключні висновки, що охоплюють від 2 до 4 аркушів, є основним підсумком проміжних узагальнень, сформульованих у розділах (підрозділах)

роботи. Особливо важливо, щоб ті питання, постановка котрих була здійснена студентом у вступній частині, були аргументовано висвітлені й знайшли свої логічні відповіді, а мета, яку ставив перед собою автор, знайшла свою реалізацію у формі конкретних положень та практичних рекомендацій.

Загальні висновки виконують роль завершення, зумовленого логікою проведення дослідження, у формі синтезу накопиченої інформації. У висновках викладаються найважливіші наукові та практичні результати, отримані в дослідженні. Це послідовне, логічне викладення отриманих підсумкових результатів та їх співвідношення із загальною метою і конкретними завданнями. Звичайно висновки формулюються у вигляді певної кількості пронумерованих абзаців.

Потрібно пам'ятати, що міждисциплінарна курсова робота повинна у визначений час захищатися і захищаються саме висновки роботи! Вони є особистим доробком автора і його здобутком з наукової проблематики, яка вирішується.

4. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Міждисциплінарну курсову роботу виконують та роздруковують на комп'ютері з однієї сторони білого аркуша паперу формату А4. Для написання роботи рекомендовано використовувати текстовий редактор MS Word, шрифт Times New Roman, розмір 14 пунктів, міжрядковий інтервал – 1,5.

Текст необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: лівий – 25 мм, правий – 15 мм, верхній та нижній – 20 мм.

У викладі матеріалу важливо дотримуватись принципу пропорційності, який полягає в дотриманні пропорцій між обсягами окремих частин роботи. Рекомендований обсяг основної частини міждисциплінарної курсової роботи – 30-35 сторінок формату А4. Обсяг основної частини не може бути меншим 25 сторінок і перевищувати 40 сторінок.

Заголовки структурних частин роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «ДОДАТКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ» *друкують великими жирними літерами (розмір кегля 14) симетрично до тексту і починають з першої стрічки нової сторінки.* Заголовки підрозділів – маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу (1,25 мм). Крапку в кінці заголовка не ставлять.

Відстань між заголовком (за винятком заголовку пункту) та текстом повинна дорівнювати 2 інтервалам.

Виклад матеріалу автор здійснює використовуючи займенник “ми” та його похідні. Це дає змогу відобразити власну думку як позицію певної групи вчених чи наукової школи.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Титульний лист курсової роботи, титульний лист додатків, зміст, додатки та список використаних джерел *не нумеруються*, однак враховуються до

загальної нумерації сторінок роботи. Інші сторінки нумерують у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Номер розділу ставлять після слова «**РОЗДІЛ**», ставлять крапку, а потім у тому ж рядку друкують заголовок розділу.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок підрозділу.

Ілюстрації позначають словом «**Рис.**» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації між якими ставиться крапка. Наприклад: *Рис. 1.2* (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «*Таблиця 1.2*» (друга таблиця першого розділу).

Формули (якщо їх більше однієї) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Номери пишуть біля правого берега аркуша в одному рядку з відповідною формулою в круглих дужках, наприклад: (3.1) (перша формула третього розділу).

Примітки до тексту і таблиць, в яких вказують довідкові і пояснювальні дані, нумерують послідовно в межах однієї сторінки. Якщо приміток на одному аркуші декілька, то після слова «*Примітки*» ставлять двокрапку, наприклад:

Примітки:

1....

2....

Якщо є одна примітка, то її не нумерують і після слова «Примітка» ставлять крапку.

Правила цитування та посилання на використані літературні джерела

Для підтвердження власних аргументів *посиланням* на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити цитати.

Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий в джерелі, із збереженням особливостей авторського написання.

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку,

всередині, на кінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

г) при непрямому цитуванні (переказі, викладенні думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів, і давати відповідні посилання на джерело.

Коли використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел, які мають велику кількість сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул джерела, на яке дано посилання в роботі.

Посилання в тексті роботи на джерела роблять згідно з їхнім переліком у квадратних дужках, наприклад, «... у працях [1–7]...».

Приклад оформлення посилання на використане джерело:

Цитата в тексті: «... незважаючи на пріоритетне значення мовних каналів зв'язку між діловими партнерами, ні в якому разі не можна ігнорувати найбільші канали передавання інформації [6, с. 29]».

Відповідний опис у переліку посилань:

6. Дороніна М. С. *Культура спілкування ділових людей* : навч. посіб. Київ : Академія, 2008. С. 29.

На всі таблиці та рисунки повинні бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» і «рисунок» пишуть скорочено, наприклад: «...в табл. 1.2», «...рис.2.2». У повторних посиланнях вживають скорочено слово «дивись», наприклад: «див. табл. 1.3».

Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, котрий містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків. Такий список – одна з важливих частин міждисциплінарної курсової роботи, що демонструє ступінь фундаментальності проведеного дослідження.

Науково-методичні джерела наводяться в алфавітному порядку за прізвищами авторів.

Для написання міждисциплінарної курсової використовують не менше 30 джерел літератури.

Взіреть оформлення списку використаних джерел наведений у *Додатку Г*.

Правила оформлення додатків

Допоміжні або додаткові матеріали, що переобтяжують текст основної частини курсової роботи, але необхідні для повноти його сприймання, доцільно вносити до додатків.

Додатки оформляють як продовження курсової роботи на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку посилань у тексті.

Кожен додаток повинен починатися з нової сторінки і мати заголовок, надрукований у горі малими літерами з першої великої симетрично до тексту сторінки. У правому верхньому куті рядка над заголовком малими літерами з

першої великої друкується слово «ДОДАТОК_» і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер **Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь**, наприклад, **ДОДАТОК А, ДОДАТОК Б** і та ін. Якщо у роботі є лише один додаток то його позначають як додаток А.

Текст кожного додатка при потребі може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад: А.2(другий розділ додатка А).

Ілюстрації, таблиці і формули, які розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: рис. Д. 1.2 (другий рисунок першого розділу додатка Д); формула (А.1) (перша формула додатка А).

5. ПОДАННЯ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ КУРСОВОЇ РОБОТИ НА ПЕРЕВІРКУ ТА ЇЇ ЗАХИСТ

Процедура подання та захисту міждисциплінарної курсової роботи.

Завершена курсова робота не пізніше ніж за 10 днів до початку залікового тижня подається в електронній формі на випускову кафедру для перевірки.

Після перевірки науковим керівником тексту курсової роботи на відсутність плагіату, дотримання необхідного обсягу авторського тексту (див. Розділ 1. «Загальні положення») та відповідності структури та оформлення встановленим нормам її автор допускається до захисту.

Захист курсових робіт відбувається у заліковий тиждень (до початку сесії).

Міждисциплінарна курсова робота захищається перед створеною комісією до складу котрої, як правило, входить науковий керівник міждисциплінарної курсової роботи, завідувач кафедри, або його заступник та провідні науково-педагогічні працівники кафедри. Загальна чисельність комісії становить три особи.

Здобувач вищої освіти готує до захисту доповідь та ілюстративний матеріал у вигляді таблиць, графіків, рисунків, які унаочнюють результати дослідження, основні висновки, узагальнення й пропозиції, що містяться у роботі. Необхідну кількість та зміст ілюстративного матеріалу автор визначає самостійно, але погоджує його з науковим керівником. Захист здійснюється на відкритому засіданні кафедральної комісії.

Для викладення основних положень міждисциплінарної курсової роботи автору надається 3-5 хвилин. Доповідь повинна бути змістовною та лаконічною. Необхідно уникнути простого переказу змісту роботи, а також детальної ретрансляції даних. Основна частина часу відводиться на викладення суті роботи та сформульованих висновків і рекомендацій. Висновки й рекомендації за результатами дослідження можуть носити методичний, методологічний або організаційний характер. Необхідно, щоб форма і стиль доповіді були такими, аби всі присутні на захисті, як фахівці з теми, так і нефахівці, могли отримати чітке уявлення про проведене дослідження.

Як заключні фрази можна рекомендувати слова: *«Доповідь завершено. Дякую за увагу»*.

Після доповіді студент відповідає на запитання усіх членів комісії, а також присутніх на захисті осіб. Після відповідей на запитання членом комісії доповідаються результати експертизи змісту та оформлення міждисциплінарної курсової роботи.

Після обговорення підсумків захисту на закритому засіданні комісії виносяться її рішення про оцінку роботи. Результати захисту міждисциплінарних курсових робіт вносяться у відомість та електронну систему ЗВО. Захищені міждисциплінарні курсові роботи передаються на зберігання в архів ЗУНУ, а електронний їх варіанти передаються у бібліотеку.

Критерії оцінювання

Міждисциплінарна курсова робота оцінюється за 100-бальною шкалою, національною системою і за шкалою ЄКТС (табл.) членами комісії після її прилюдного захисту студентом з обов'язковим врахуванням попередньої оцінки виставленої науковим керівником на дату захисту.

Таблиця

Шкала оцінювання міждисциплінарних курсових робіт

Сума балів за виконання міждисциплінарної курсової роботи та її захист	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A (відмінно)	відмінно
85 – 89	B (дуже добре)	добре
75 – 84	C (добре)	
65 – 74	D (задовільно)	задовільно
60 – 63	E (достатньо)	
35 – 59	FX (незадовільно з можливістю повторного захисту)	незадовільно
1 – 34	F (незадовільно з обов'язковим виконанням міждисциплінарної курсової роботи)	

Загальний розподіл балів здійснюється відповідно до встановлених критеріїв, а саме:

- чіткість, повнота та послідовність розкриття кожного питання плану і теми роботи в цілому;
- науковий стиль викладення;
- відсутність орфографічних і синтаксичних помилок;
- правильне оформлення роботи відповідно до встановлених стандартів.

Загальна оцінка міждисциплінарної курсової роботи за 100-бальною шкалою, складається з двох частин:

- 1) якість виконання роботи (ваговий коефіцієнт - 60 % оцінки);
- 2) захист курсової роботи (ваговий коефіцієнт - 40 % оцінки).

Оцінка **«відмінно»** (90 – 100 балів) ставиться, якщо міждисциплінарна курсова робота повністю відповідає всім вимогам цих рекомендацій; написана на високому теоретичному рівні; свідчить про досконале володіння сучасними методами аналізу, планування та прогнозування; містить елементи

самостійного дослідження з більшості питань. При захисті перед комісією студент виявив глибоке розуміння основних проблем теми міждисциплінарної курсової роботи, досконале володіння її матеріалами, дав кваліфіковані відповіді на задані йому питання і подав істотні аргументи на захист висунутих в роботі положень, формул, пропозицій та рекомендацій.

Оцінка **«добре»** (75 – 89 балів) ставиться, якщо здобувач вищої освіти виконав роботу самостійно, на належному теоретико-методологічному рівні; оволодів навичками науково-дослідної роботи у збиранні і систематизації даних, їх обробки, творчого осмислення, систематично викладу, формулювання висновків, однак допускає незначні порушення логічності й систематичності викладу; студент сформулював власні пропозиції і практичні рекомендації, а на захисті продемонстрував глибокі знання теми дослідження й аргументовано відповів на більшість запитань членів комісії.

Оцінка **«задовільно»** (60 – 74 балів) ставиться, якщо здобувач вищої освіти виконав роботу самостійно, на достатньому науково-теоретичному рівні, яка відображає теоретичні знання і практичні навички випускника, його здатність до професійної діяльності; оволодів навичками науково-дослідної роботи у збиранні і систематизації даних, їх обробки, осмислення, систематично викладу, формулювання висновків, але допускає порушення логічності й систематичності викладу, демонструє некритичне ставлення до аналізованих документів і матеріалів; робота носить головним чином компілятивний характер, відсутні елементи наукової новизни, нечітко сформульовані або відсутні власні пропозиції і практичні рекомендації; на захисті студент продемонстрував неглибокі знання теми дослідження, не зумів відповісти на значну частину запитань членів комісії.

Оцінка **«незадовільно»** (до 60 балів) ставиться у тому випадку, коли здобувач вищої освіти, допущений до захисту міждисциплінарної курсової роботи, але абсолютно в ній не орієнтується, не може відповісти на більшу частину запитань членів комісії, або виявиться, що робота хибує на плагіат.

6. ТЕМАТИКА МІЖДИСЦИПЛІНАРНИХ КУРСОВИХ РОБІТ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 053 «ПСИХОЛОГІЯ»

1. Вплив засобів масової комунікації на агресивність сучасних підлітків.
2. Соціально-психологічні особливості національної ідентичності українців.
3. Особливості попередження симптомів професійного вигорання у сфері “людина – людина”.
4. Вплив студентської групи на успішність професійної підготовки спеціалістів.
5. Студентська група як чинник формування статусу і престижу особистості.
6. Соціально-психологічні особливості соціалізації особистості на етапі професійної підготовки майбутніх спеціалістів.
7. Розвиток соціально-психологічних досліджень в Україні.
8. Формування ціннісних орієнтацій, життєвих планів та установок старшокласників.
9. Вплив комунікативних бар’єрів спілкування на ефективність взаємодії в навчальному процесі.
10. Психологічні механізми сприймання людей в процесі спілкування.
11. Соціально-психологічний аналіз проблеми конформізму і конформності.
12. Соціально-психологічні аспекти впливу на людину в процесі спілкування.
13. Вплив референтної групи на становлення особистості.
14. Керівництво і лідерство в малих соціальних групах.
15. Психологічні особливості адаптації молоді до умов ринку.
16. Роль психологічної служби в оптимізації навчально-виховного процесу.
17. Вплив стилю керівництва на ефективність управлінської діяльності керівника.
18. Конкуренція і конфлікт: зміст та особливості взаємодії.
19. Психологічні особливості ділового спілкування.
20. Роль методів активного навчання у підвищенні соціальної компетентності особистості.
21. Вплив психологічного клімату на ефективність функціонування організації.
22. Вплив атрибуції на процес соціальної перцепції.
23. Вплив професійно-функціональних ролей на професійне становлення та особистісний розвиток працівників організацій.
24. Психологічний аналіз конкуренції як виду взаємодії.
25. Психологічна характеристика основних видів конфліктів.
26. Психологічні умови попередження конфліктів в організації.
27. Міжособистісні стосунки на рівні “вчитель – учень”.
28. Соціально-психологічні особливості натовпу.
29. Дослідження механізмів психологічного захисту "Я" від травмуючого досвіду.
30. Феномен наміру діяльності.
31. Дослідження психології бідності .
32. Проблема ціннісно-смыслових орієнтацій у структурі особистості.
33. Психологічний аналіз інтелектуальної обдарованості.

34. Психологія особистісного вибору.
35. Феномен селфі: психологічний аспект.
36. Вплив взаємодії з комп'ютером на психіку людини.
37. Музичний ритм як засіб самоорганізації та саморегуляції.
38. Психологічні особливості творчої особистості.
39. Проблема самооцінки та рівня домагань у нормі та патології.
40. Психологічні механізми вольової регуляції.
41. Феномен патріотизму в психології.
42. Проблема відповідальності у психологічному вимірі.
43. Феноменологія змінених станів свідомості.
44. Психологічні механізми й функції сновидінь.
45. Феномен ревнощів у сучасній психології.
46. Дослідження проблеми психологічної безпеки.
47. Психологічні механізми сприймання мистецтва.
48. Психологічні механізми альтруїстичної мотивації.
49. Толерантність як багаторівнева характеристика особистості.
50. Проблема фрустрації у психології.
51. Емпатія у структурі особистості.
52. Стресостійкість та її феноменологія.
53. Суїцидальні схильності як предмет дослідження загальної психології.
54. Дослідження феномену тривожності.
55. Розумовий розвиток в умовах деривації.
56. Цілепокладання у структурі особистості.
57. Феномен сприймання часу.
58. Дослідження проблеми життєвого оптимізму.
59. Адаптивність як предиктор психологічного благополуччя особистості
60. Психологічні виміри особистісного успіху.
61. Агресія як психологічний феномен.
62. Феномен рефлексії у психології.
63. Проблема перспективи у процесі самовизначення.
64. Дослідження проблеми емоційного інтелекту.
65. Соціальний інтелект у системі інтелектуальних здібностей особистості.
66. Феномен прокрастинації у психології.
67. Психологічна допомога батькам незрячих дітей.
68. Психологічний супровід слабочуючих дітей в умовах ЛПЗ.
69. Психологічна допомога батькам слабочуючих дітей.
70. Психологічний супровід дітей з ДЦП в умовах стаціонарного лікування.
71. Психологічна допомога батькам дітей з ДЦП.
72. Психологічний супровід дітей з розумовою відсталістю в умовах ЛПЗ.
73. Психологічна допомога батькам дітей з розумовою відсталістю.
74. Психологічна допомога батькам та дітям з ожирінням.
75. Психологічні особливості дитячо-батьківських стосунків в сім'ї, де часто хворіє дитина.
76. Психологічні особливості прояву емпатії у сучасного студента.

77. Психологічні особливості адаптованості студентів-першокурсників у вищому навчальному закладі.
78. Его-стани особистості: дослідження та шляхи до вирішення проблем поведінки спілкування.
79. Оцінка рівня самоконтролю студентської молоді.
80. Дослідження рівня самооцінки особистості як її фундаментальної властивості.
81. Психологічні цінності неформальних молодіжних структур.
82. Національна ідентифікація у становленні «Я-образу» особистості.
83. Соціально-психологічні механізми політико-ідеологічного самовизначення молоді.
84. Емоційні та психосоціальні чинники ставлення до здоров'я.
85. Депресивні стани у молоді: особливості діагностики та психологічна допомога.
86. Проблема самотності особистості та шляхи її подолання.
87. Вплив несвідомих компонентів психіки на поведінку особистості.
88. Затримка психічного розвитку як психолого-педагогічна проблема.
89. Робота психолога у розв'язанні конфліктів в професіях особливого профілю.
90. Основні критерії психологічного профілю медіатора.
91. Психологічні особливості розвитку медіаторської компетентності майбутнього фахівця.
92. Психологічні чинники розвитку компетентностей медіатора.
93. Компетентнісні ресурси медіативного врегулювання конфлікту в просторі психологічної безпеки його суб'єктів.
94. Профілактика конфліктів в студентському середовищі.
95. Психологія сімейних конфліктів.
96. Практична діяльність медіаторів з вирішення міжособистісних конфліктів та її ефективність.
97. Психологічні засади навчання базовим навичкам медіатора.
98. Психологічні аспекти впровадження медіаційних технологій у роботу з «латентними правопорушеннями».
99. Роль психолога у програмі відновного правосуддя в Україні.
100. Етичні стандарти та нормативні принципи професійної поведінки в сфері медіації.
101. Психологічна та правова специфіка сімейної медіації.
102. Медіація як складова професійної діяльності психолога.
103. Психологічні засади протидії маніпуляції з боку опонентів в переговорному процесі.
104. Принципи і технології врегулювання та попередження конфліктів через медіаційні можливості роботи психолога.
105. Програма профілактики в конфліктогенних професіях.
106. Закономірності розвитку сімейної медіації в зарубіжних країнах.
107. Психологічні аспекти переговорної діяльності.
108. Психологічні прийоми міжнародних перемовин.

109. Психологічні умови проведення успішних перемовин.
110. Психологічні технології ведення перемовин.
111. Психологічні особливості розвитку комунікативних навичок ведення переговорів.
112. Маніпулятивні технології в переговорному процесі.
113. Психологія ефективних переговорів: психологічні техніки і технології переговорного процесу.
114. Психологічні особливості проведення переговорів із злочинцями.
115. Психологія спілкування при веденні міжнародних переговорів в умовах співробітництва, конфронтації та в екстремальних ситуаціях.
116. Психологічні аспекти тактики ведення переговорів зі злочинцями в ході операції по звільненню заручників.

7. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ ДЛЯ ВИКОНАННЯ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ КУРСОВОЇ РОБОТИ

1. Бабайлов В. К. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Харків: Харків. нац. автомоб.-дорож. ун-т; Бровін О. В., 2019. 148 с.
2. Балл Г.О. Раціогуманістична орієнтація в методології людинознавства. Київ: Вид. ПП "СКД", 2017. 204 с.
3. Власенко Л., Ладанюк А., Кишенько В. Методологія наукових досліджень: навч. посібник. Київ: Ліра-К, 2018. 352 с.
4. Вітакультурна методологія. До 25-річчя наукової школи професора А. В. Фурмана: колективна монографія. Тернопіль: ТНЕУ. 2019. 980 с.
5. Гуторов О. І. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посібник. Харків, ХНАУ, 2017. 272 с.
6. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Методологія наукових досліджень. Підручник. Ювілейна серія НЮУ 215 років. Харків: В-во «Право», 2018. 368 с.
7. Дубницький В. І., Науменко Н. Ю., Федулова С. О. Методологія наукових досліджень в інформаційній економіці: навч. посіб. / заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Дубинського В. І.; Держ. ВНЗ «Укр. держ. хім.-технол. ун-т». Дніпро: ДВНЗ УДХТУ, 2019. 443 с.
8. Євтушенко М, Хижняк М. Методологія та організація наукових досліджень. Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 350 с.
9. Зацерковний В. І., Тішаєв І. В., Демидов В. К. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
10. Корягін М. В., Чік М. Ю. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. 2-ге вид.. Київ: Алерта, 2019. 492 с.
11. Конверський А. Основи методології та організації наукових досліджень. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 350 с.
12. Медведєва В. М. Основи наукових досліджень. Практикум. Київ. Ліра-К, 2017. 84 с.
13. Медвідь В., Данько Ю, Кобилянська І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях). Суми: Університетська книга, 2020. 219 с.
14. Методологія і психологія гуманітарного пізнання: колективна монографія. До 25-річчя наукової школи професора А.В. Фурмана. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 998 с.
15. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / Добронравова С. І. та ін.; за ред. І. С. Добронравової (ч. 1), О. В. Руденко (ч. 2). Київ : ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с.
16. Носачова Ю., Іваненко О., Радовенчик Я. Основи наукових досліджень. Київ: Кондор, 2020. 132 с.
17. Психологія професійної діяльності : підручник / автори-упорядники: Біскуп В.С., Гірняк А.Н., Гірняк Г.С., Крупник З.І., Надвинична Т.Л., Шандрук С. К., Яремко О.М. Тернопіль: ВПЦ «Університетська думка», 2022. 226 с.

- 18.Соболь Х.С., Петровська Н.І., Гуняк О. М. Методологія і принципи наукових досліджень: навч. посіб. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2018. 92 с.
- 19.Фурман А.В. Методолог – професія майбутнього. *Психологія і суспільство*. 2016. №1. С. 16–42.
- 20.Фурман А.В. Методологія як сфера миследіяльності. *Психологія і суспільство*. 2017. № 1. С. 34-49.
- 21.Фурман Анатолій Васильович, Ребуха Л.З. Складники і форми методологічної організації комплексної гуманітарної експертизи. *Науковий огляд № 4 (47)*, 2018. С. 56–67.
- 22.Фурман А.В. Модульно-розвивальний оргпростір методологування: ідея мисле вчинення. *Психологія і суспільство*. 2016. №4. С. 29–31.
- 23.Шкіцька І. Ю. Основи академічної доброчесності: практикум: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 64 с.
- 24.Bagele Chilisa (2019). *Indigenous Research Methodologies* (NULL). 392p.
- 25.David L. Gast, Jennifer R. Ledford (2018). *Single Case Research Methodology*. 436 p.
- 26.Boland L. A. *Economic Methodology: Theory and Practice*. URL: <http://www.sfu.ca/~boland/methodology85.PDF>
- 27.Mishra, Dr. Shanti Bhushan & Alok, Dr. Shashi. *Handbook of research methodology*. New Delhi: Educreation publishing, 2017. URL: https://www.researchgate.net/publication/319207471_HANDBOOK_OF_RESEARCH_METHODODOLOGY
- 28.*Research Methodology: Methods And Techniques (Multi Colour Edition)*. 2019. by C.R. Kothari (Author), Gaurav Garg (Author)
- 29.Runjit Kumar (2019). *Research Methodology: A Step-by-Step Guide forBeginner*. 528 p.
- 30.Shona McCombes. *How to write a research methodology*. 2019. URL: <https://www.scribbr.com/dissertation/methodology>
- 31.Quast C., Seidel M. Introduction: The Philosophy of Expertise – What Is Expertise? *Topoi*. 2018. 37: 1–2.
- 32.Walliman, Nicholas *Research methods: the basics/ 2nd edition*. Abingdon. Oxon; New York, NY: Routledge. 2018.

Взірець оформлення титульної сторінки міждисциплінарної курсової роботи

**Міністерство освіти і науки України
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут комунікацій
Соціально-гуманітарний факультет
Кафедра психології та соціальної роботи**

**Міждисциплінарна курсова робота
на тему
«Назва теми»**

Освітній рівень: другий (магістерський)

**Освітньо-професійна програма «Психологія перемовин та медіація»
Спеціальність 053 Психологія
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки**

Студент групи (шифр та номер)
ПІБ

_____
(підпис)

Науковий керівник
(науковий ступінь, вчене
звання, ПІБ)

_____
(підпис)

Тернопіль – 20__

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ОСОБИСТІТЬ У СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНИХ ВЗАЄМО- ЗВ'ЯЗКІВ	5
1.1. Сутнісний зміст і структура міжособистісних взаємин.....	5
1.2. Психологічні функції міжособистісних стосунків у сім'ї як малій соціальній групі.....	8
Висновки до розділу 1	12
РОЗДІЛ 2. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ НАЛА- ГОДЖЕННЯ КОНСТРУКТИВНИХ РОДИННИХ ВЗАЄМИН МІЖ ПРЕДСТАВНИКАМИ РІЗНИХ ПОКОЛІНЬ	14
2.1. Психологічні фактори, що впливають на внутрісімейні взаємини між представниками різних поколінь.....	14
2.2. Особливості міжособистісних взаємин прабадьків (бабусь / дідусів) і їх дітей та онуків	19
Висновки до розділу 2	23
РОЗДІЛ 3. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ТИПОВИХ ПРОБЛЕМ У ВЗАЄМИНАХ МІЖ БАТЬКАМИ ТА ПІДЛІТКАМИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ СІМ'Ї	25
3.1. Аналіз психодіагностичних методик спрямованих на з'ясування особливостей родинних взаємостосунків у контексті взаємодії поколінь	25
3.2. Програма корекції деструктивних родинних взаємостосунків, що виникають між підлітками і їхніми батьками.....	28
Висновки до розділу 3	33
ВИСНОВКИ	35
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	38

ПРИКЛАД ВСТУПУ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ КУРСОВОЇ РОБОТИ

ВСТУП

Актуальність дослідження. Родина є найважливішим соціальним довкіллям в котрому відбувається формування особистості та основним інститутом виховання, котрий відповідає за вибудовування певного способу життя, способу мислення і міжсуб'єктних взаємин. Оскільки кожна родина постає як різновіковий колектив, то взаємовідносини між її членами є завжди асиметричними, що й зумовлює складну мережу взаємин між представниками різних поколінь. Старші, зазвичай, виконують роль агентів соціалізації і є прикладом для наслідування. Однак сучасна молодь не просто переймає естафету спадкоємності, а, здебільшого, перша опановує багато культурних нововведень і лише потім ретранслює їх старшому поколінню, що зумовлює появу нових невластивих дітям соціальних ролей. Таким чином, зв'язки між поколіннями всередині родини не є односпрямованими і не всі батьки готові прийняти нову систему стосунків з сучасною молоддю.

У психології проблемі міжособистісних стосунків присвячено чимало досліджень (О. О. Бодальов, Є. І. Головаха, М. С. Каган, Я. Л. Коломінський, В. М. Мясичев, М. М. Обозов та ін.). Власне внутрісімейні стосунки вивчалися такими науковцями як Т. В. Андреевою, І. В. Головневою, В. С. Заслуженюком, С. В. Ковальовим, В. П. Левкович, О. Б. Мартинюк, В. А. Семиченко, Б. Ю. Шапіро, Л. Б. Шнейдер та ін. Проблематиці ж взаємовідносин батьків і дітей у сім'ї присвячені дослідження М. І. Алексеевої, Л. І. Антонової, Е. А. Савонько, В. А. Сисенко та ін.

Об'єктом дослідження є родинні взаємини між представниками різних поколінь.

Предмет дослідження – особливості взаємовідносин між підлітками і їхніми батьками.

Мета дослідження – виявлення психологічних чинників, що впливають на налагодження конструктивних взаємовідносин між підлітками і батьками в сучасній сім'ї.

Завдання дослідження:

- 1) розробити категорійно-понятійну модель з проблематики міжособистісних взаємин;
- 2) окреслити систему психологічних чинників, що зумовлюють особливості внутрісімейних взаємин;
- 3) здійснити аналіз психодіагностичних методик спрямованих на з'ясування особливостей родинних взаємостосунків у контексті взаємодії поколінь;
- 4) розробити програму корекції деструктивних родинних взаємостосунків, що виникають між підлітками і їхніми батьками.

Методи дослідження. Вирішення поставлених завдань здійснювалося шляхом використання комплексу загальнонаукових методів і методів психолого-педагогічного дослідження: 1) *теоретичних*: аналіз наукової літератури,

порівняння різних підходів і концепцій, теоретичний синтез, класифікація, методологічне узагальнення тощо; 2) *емпіричних*: твір на тему «Я і мої батьки» (за допомогою спрямованих запитань), індивідуальні бесіди з підлітками, тестування з метою діагностування особливостей стосунків між підлітками і батьками (колірний тест стосунків (КТС) О. С. Сермягіної, методика «Малюнок сім'ї», тест сімейних стосунків (Family Relations Test) Д. Антоні і Е. Біне); 3) *методів обробки отриманих даних*: методи математичної статистики, контент-аналіз (виявлення й оцінка різних смислових елементів змісту творів і бесід та підрахунок частоти їх прояву).

Теоретико-методологічна основа дослідження: основні ідеї, тематизми і положення трикомпонентної концепції міжособистісних стосунків В. М. Мясіщева, теорій соціалізації особистості, зокрема, соціалізації сучасного підлітка (Д. Й. Фельдштейн, Д. В. Ярцев) і теорії «балансних моделей» Ф. Хайдера.

Теоретичне значення дослідження полягає в уточненні категорійно-понятійного апарату з проблематики дослідження та систематизації основних психологічних факторів, що впливають на взаємостосунки представників різних поколінь.

Структура роботи. Міждисциплінарна курсова робота складається з вступу, трьох розділів, висновків за розділами, загальних висновків, списку використаних джерел з 40 найменувань та одного додатку. Загальний обсяг роботи становить 40 сторінок, основний зміст викладено на 33 сторінках. Курсова робота містить 2 таблиці та 2 рисунка.

**ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ
ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ З УРАХУВАННЯМ НАЦІОНАЛЬНОГО
СТАНДАРТУ УКРАЇНИ ДСТУ 8302 : 2015**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	1. Анохіна Т. О. Семантизація категорії мовчання в англomовному художньому дискурсі : монографія. Вінниця, 2008. 160 с. 2. Дахно І. І. Історія держави і права : навч. посібн. Київ : Центр навч. л-ри, 2006. 408 с.
Два і більше авторів	1. Голубовська І. О., Корольов І. Р. Актуальні проблеми сучасної лінгвістики : курс лекцій. Київ, 2011. 223 с. 2. Бірюков І. А., Заїка Ю. О., Співак В. М. Цивільне право України. Заг. частини : навч. посібн. для студ. спец. вузів. Київ, 2005. 304 с. 3. Аномалії в цивільному праві України : навч. практ. посібн. / Р. А. Майданик та ін. ; відп. ред. Р. А. Майданик. 2-ге вид. переробл. та допов. Київ : Юстініан, 2010. 1008 с.
Без автора: редактор	Спортивная медицина: практические рекомендации / ред. Р. Джексон. Київ : Олимпийская литература, 2003. 384 с.
укладач	Літературознавча енциклопедія : у 2 т. Т. 2 : М-Я / авт.-уклад. Ю. Ковалів. Київ. 2007. 624 с.
переклад	Бэнтли Э. Жизнь драмы / перевод с англ. В. Воронина; предисл. И. Минакова. Москва. : Айрис-пресс, 2004. 416 с.
Багатотомний документ: загалом	Теорія і методика фізичного виховання : в 2 т. / ред. Т. Ю. Круцевич ; пер. з рос. Л. К. Кожевнікової. Київ, 2008. Т. 1 : Загальні основи теорії і методики фізичного виховання. 392 с. ; Т. 2 : Методика фізичного виховання різних груп населення. 368 с.
окремий том	Франко І. Из секретів поетичної творчості // Франко І. Зібрання творів : у 50-ти т. / АН УРСР. Ін-т л-ри ; редкол. : Є. Кирилюк (голов. ред.) та ін. Київ : Наук. думка, 1976–1986. Т. 31 : Літературно-критичні праці (1897–1899) / уклад. Ф. Лось. 1981. 596 с.
Матеріали конференцій	Чернілевська О. І. Поняття і ознаки множинності осіб у зобов'язанні. <i>Сучасний стан та перспективи подальшого розвитку правової системи України</i> : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 14–15 вересня 2012 р.). Харків, 2012. С. 65–66.
Документи, що продовжуються	Бурбело В. Б. Сучасні концепції дискурсу та лінгвопрагматичні засади дискурсології. <i>Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Іноземна філологія</i> . 2002. Вип. 32–33. С. 79–86.

Інші видання: законодавчі та нормативні документи	1. Закон України про рекламу (за станом на 25 січня 2000 р.) // Верховна Рада України. Київ : Парламентське видавництво, 2000. 20 с. 2. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 р. № 435–IV. Дата оновлення : 19.07.2017. URL : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15 (дата звернення : 20.08.2017 р.).
правила	Правила пожежної безпеки в Україні. Затв. Мін-вом внутріш. справ України 30.12.2014. Чинний від 10.04.2015. Київ : Техніка, 2003. 157 с.
Стандарти : збірник стандартів	Правила учета электрической энергии : сб. основных норматив.-техн. док., действующих в обл. учета электроэнергии. Москва, 2002. 306 с.
окремий стандарт	ДСТУ 3017-2015. Видання. Основні види. Терміни та визначення. Київ, 2016. 42 с.
Авторські свідоцтва	А. с. 1810306 СССР, МКИ5 С 1/469. Способ деминерализации водных растворов / В. Д. Гребенюк, Н. П. Стрижак, В. В. Гончарук, А. О. Самсоны-Тодоров, А. В. Гречко. № 4934753; заявл. 08.05.91; опубл. 23.04.93, Бюл. № 15.
Патент	Пат. КМ 98077 Україна. Спосіб одержання йодиду цезію або йодиду натрію для вирощування монокристалів. Опубл. 10.04.2015.
Заявка	Заявка у 2014 06343 Україна, МПК (2014.04) ВО1J 13/00. Спосіб отримання колоїдного розчину наночасток срібла / О. А. Півоваров, М. І. Воробйова (Україна); заявник та патентовласник ДВНЗ “Укр. держ. хім.-технол. ун-т”. № у 2014 06343; заявл. 10.06.14.
Каталог	Національна академія наук України. Анотований каталог книжкових видань 2008 року Київ : Академперіодика, 2009. 444 с.
Препринти	Панасюк М. І. , Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т пробл. Безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т пробл. Безпеки АЕС; 06-1).
Атласи	Куерда Х. Атлас ботаніки / пер. з ісп. В. Й. Шовкун. Харків, 2005. 96 с.
Бібліографічні показники	Куц О. С. Бібліографічний покажчик та анотації кандидатських дисертацій, захищених у спеціалізованій вченій раді Львівського державного університету фізичної культури у 2006 році. Львів : Укр. технології, 2007. 74 с.
Частина документа: стаття з матеріалів конференцій	Скальський В. Р. Становлення методу акустичної емісії в установах Західного наукового центру. Теорія і практика раціон. проектування, виготовлення і експлуатація машинобуд. конструкцій : праці 2 міжнар. наук.-техн. конф. (Львів, 11–13 лист. 2010). Львів. С. 9–10.
стаття з збірника	Герман К. Ф. Розвиток лексики українських говірок Буковини в ХХ ст. <i>Науковий вісник Чернівецького університету. Слов'янська філологія</i> : збірник наукових праць. Чернівці, 2008. Вип. 428–429. С. 7–9.
стаття з журналу	Завальний А. Юридичні факти: історичні та сучасні аспекти

	розуміння. <i>Право України</i> . 2006. № 1. С. 113–116. або Завальний А. Юридичні факти: історичні та сучасні аспекти розуміння // <i>Право України</i> . 2006. № 1. С. 113–116.
стаття з газети	Дубогай О. Д. Щоденник здоров'я школяра. <i>Валеологія</i> . 1999. №7, квітень. С. 2–6.
інтерв'ю	Бубка С. Копенгаген: олімпійські зустрічі : [інтерв'ю з президентом НОК України С. Бубкою про роботу 121 сесії МОК]; інтерв'ю вела Г. Нечаєва. <i>Олімпійська арена</i> . 2009. №10. С. 2–4
рецензія	Касьянов Г. Глобальна еволюція людства: культурно-цивілізаційний вимір. <i>Вісн. Кн. Палати</i> . 2001. № 12. С. 14–15. Рец. На кн.: Шейко В. Культура. Цивілізація. Глобалізація (кінець XIX – поч. XX ст.) : монографія : у 2 т. Харків, 2001. Т. 1. 520 с.; Т. 2. 400 с.
Електронні ресурси	1. Кожухівський А. Д. Імітаційне моделювання систем масового обслуговування [Електронний ресурс] : практикум / Черкас. держ. технол. ун-т. Електрон. текст. дані. Черкаси, 2009. 1 електрон. опт. диск. (CD-R). 2. Берташ В. Пріоритети визначила громада // <i>Голос України</i> : електрон. версія. газ. 2012. № 14 (5392). Дата оновлення : 04.08.2012. URL : http://www.golos.com.ua/userfiles/file/040812/040812-u.pdf (дата звернення: 06.08.2012).
Автореферати дисертацій	Старовойт С. В. Видавнича діяльність Національної академії наук України у 1918–1933 рр. : автореф. дис. ... канд. іст. наук. Київ. 2003. 20 с.
Неопубліковані документи: дисертації	Воскобойнікова-Гузєєва О. В. Бібліотечно-інформаційна сфера України в контексті соціальних трансформацій кінця XX ст. – 10-х років XXI ст.: концепції стратегічного розвитку, динаміка змін, перспективи : дис. ... д-ра наук із соц. комунікацій : 27.00.03 / Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2014.
депоновані наукові праці	Трищ Б. М. Оптимізація температурних полів і напружень у квадратній пластині з отвором / ЛНУ ім. Івана Франка. Львів, 2001. 14 с. Деп. В ДНТБ України 11.12.01, № 239.
звіт про НДР	Розвиток науково-видавничої справи на початковому та сучасному етапах діяльності Національної академії наук України : звіт про НДР (заключний) ВД “Академперіодика ” НАН України; кер. Я. С. Яцків. Київ, 2015. 112 с. № ДР 0113U001213.
Архівний документ	Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки // ЦДАВО України (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8-12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1-3.